

OUBAPOOSA 4

sarjakuvaa rajoitteiden mukaan

Angoulemen sarjakuvamuseon johtaja Thierry Groensteen jatkaa pohdintaansa sarjakuvan rajoitteista ja niiden eri sovellutuksista. Sarjan neljäs osa on samalla sen viimeinen.

Thierry Groensteen

Muunnosrajoitteet

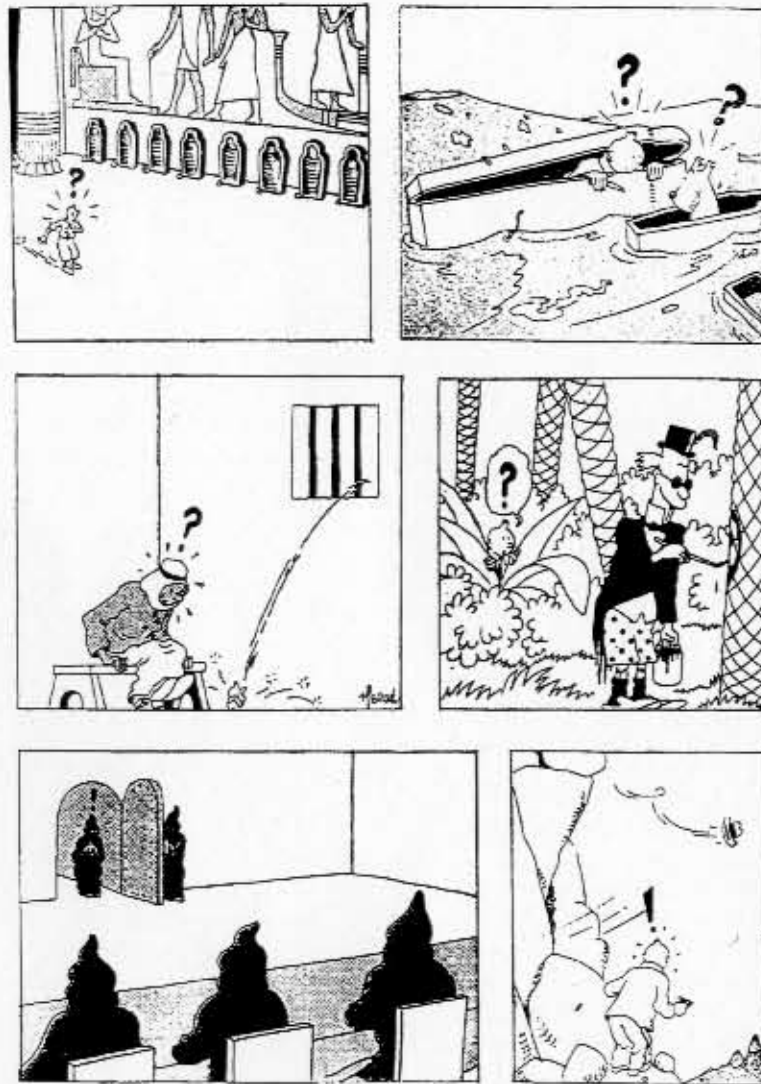
Siirrymme nyt käsittelemään rajoitteiden toista ryhmää: rajoitteita, jotka muuntavat jo olemassa olevia sarjakuvia. Lähtökohdaksi voi valita minkä tahansa teoksen maailman sarjakuvakirjallisuudesta, tai sitten tekijä voi luoda oubapolaisen muunnelman omasta työstään. Asialla ei ole kovinkaan suurta merkitystä, sillä alkuteoksesta muunnelmaan päästään joka tapauksessa suurin piirtein samoja keinoja käyttäen. Muunnosrajoitteet painottavat eroja: lopputulosta verrataan aina lähtöteokseen – usein suoraan, joskus epäsuorasti.

Allografisissa eli toisen piirtäjän teokseen pohjautuvissa muunnoksissa on kuitenkin eräs vaikeus, jota ei esiinny autografisissa muunnoksissa. Jos alkuperäisiä piirroksia muokataan ja niihin lisätään uusia elementtejä tai jopa ylimääräisiä ruutuja, esiin nousee automaattisesti kysymys lähtöteoksen graafisen asun noudattamisesta. Rajoite synnyttää silloin usein samalla pastissin. Muunnosrajoitteen vaikutus riippuu merkittävästi siitä, jäljitteleekö tekijä tunnontarkasti lähtöteoksen piirrosjälkeä vai antaaako hän oman kädenjälkensä näkyä. Tämä on strategiäkysymys, mutta siihen vaikuttavat vahvasti myös tekijän tekniset avut. Piirrostaidottomat voivat silti aina turvautua kopiokoneeseen, liimaan ja saksiiin.

k) Korvaaminen

Sarjakuva on totuttu niin vankasti jakamaan tekstiin ja kuviin, että heti ensimmäisenä mieleen tulee muunnos, jossa toinen näistä elementeistä erotetaan ja toinen pidetään ennallaan. Rajoitteessa erotetaan siis tekstin korvaaminen ja kuvan korvaaminen.

– Tekstin korvaaminen. Valitaan ”äänisarjakuva” ja korvataan sen alkuperäistekstit (kerronta ja/tai dialogit) uusilla. Menetelmää on käytetty poliittisiin muunnelmiin teoksessa 13 rue de l'Espoir ja muissa Situationistisen

Gilles Cimentin muunnelma Tintti-albumista Faaraon sikarit.
© CASTERMAN

internationaalin sarjakuvakokeiluissa. (Situationistit pitivät muuten sarjakuvaa ”vuosisatamme ainoana todellisena populaarikirjallisuutena” ja halusivat antaa sille ”suuruuden ja sisällön” muuttamalla harmittomat sarjaket poliittisiksi lentolehdiksi.)

Sopiviin kohtiin sijoitettava uusi teksti voi rakentua mistä aineksista tahansa. Sillä ei välttämättä tarvitse olla mitään tekemistä sen kanssa, mitä piirroksot esittävät. Teksti voidaan myös lainata muualta. OuBaPon jäsen François Ayroles on risteyttänyt tähän tyyliin erään kuuluisan kirjallisuusklassikon ja yhtä lailla tunnetun sarjakuvateoksen: teksti Pikku Nemo Höyhensaarilla -sarjan kuulusta jaksosta, jossa sänky kävelee (26.7.1908), on korvattu otteella Freudin Unien tulkinnasta. Teksti on suoraa lainaa, joka vain on pilkottu puhekupliin sopiviksi pätkiksi. Koska kyse on unisarjakuvasta, Freudin teksti liittyy jo sinällään aiheeseen, mutta kaiken lisäksi pätkät kuplissa osuvat ensimmäisessä, kolmannessa, seitsemännessä, kymmennessä ja viimeisessä ruudussa tismalleen yksiin kuva-aiheen kanssa. Pikku Nemon väistämätön ja

äkillinen herääminen tuntuu todistavan oikeaksi Freudin johtopäätöksen, jonka mukaan lapsenomaiset unet ovat ”lähes aina hyvin lyhyitä”.

Myös Lewis Trondheim on muutaman kerran kokeillut tekstin korvaamista Globovissa, Le Léopardin nroissa 6 ja Lapinin nroissa 1 ja 2 julkaistuissa jutuissaan. François Ayroles on käyttänyt Platonin dialogia sarjakuvassaan Placid et Muzo.

– Kuvan korvaaminen. Jätetään teksti, vaihdetaan piirroksot – eli tekstin korvaamisen vastakohta.

(A Suivren) Hergé-muistonumerossa 1983 julkaistu François Schuitenin kaksisivuinen sarjakuva on täydellinen esimerkki tästä. Sen runkona on suuri ja monimutkainen ”kamera-ajo”: piirroksot kuvaavat näkymää kaupungista, ensin lähietäisyydeltä, sitten kauempaa, ja sen jälkeen taas läheltä, kunnes kuva siirtyy ikkunan kautta sisään taloon, huoneeseen jossa lapsi lukee hartaasti sarjakuva-albumia. Ja teksti sarja kuvan harrastaja kyllä tunnistaa dialogiksi siitä Salaperäisen tähden kohtauksesta, jossa astronomi Kalisteinen ennustaa Tintille, että maailmanloppu on käsillä. Juuri tähän albumiin lapsi tietenkin on uppoutunut; jutun lukija ”kuulee” tämän mielessä kaikuvat lauseet unohtumattomasta kohtauksesta jo ennen kuin lapsi ilmestyy kuvaan. Viimeisessä ruudussa lukija kurkottaa hänen olkapäänsä yli albumin sivuille ja pääsee näin jakamaan lapsen lukukokemuksen täysin. Sarjakuva on liikuttava kunnianosoitus pienestä pitäen luettujen sarjakuvien tekijälle, jonka kuolema yhdistyy tässä lapsuuden loppuun ja erään maailman sulkeutumiseen.

Schuiten on supistanut kahteen sivuun kohtauksen, joka voi Hergellä kolme

Alan Mooren ja Melinda Gebblen Cobweb näyttää i lasten sarjakuvailta, mutta onkin jotain aivan muuta...

sivua. Alkutekstistä leikatut kohdat (joista yksi on peräti 14 ruudun pituinen) on kuitenkin merkitty kolmella pisteellä. Tinttimäistä tekstiä on jäljitelty tarkasti, mikä auttaa muistamista. Mutta koska Tinttiä ja Kalisteista ei nähdä, dialogit on siirretty kerrontalaatikoihin – ne toimivat kuin ääniraita, jolla kuullaan kahden kuvassa näkymättömän henkilön puhuvan.

– Täydellinen korvaaminen eli ”kaksisoikkotesti”. Tätä Killofferin keksimää ja Gilles Cimentin nimeämää ideaa on kokeiltu OuBaPossa jonkinlaisella menestyksellä. Testiin tarvitaan kolme osanottajaa. Testin johtaja valitsee –tai tekee itse –sarjakuvaisivun. Ensimmäiselle avustajalleen hän näyttää pelkät piirroksot ja pyytää tätä korvaamaan tekstit sokkona eli näkemättä alkuperäisiä tekstejä. Toinen avustaja saa pelkät tekstit, ja hänen tehtävänä on, niin ikään sokkona, luoda niihin sopivat kuvat. Uuden sarjakuvan puhekuplat jätetään kuitenkin tyhjiksi, jotta niihin voidaan lisätä ensimmäisen avustajan laatimat tekstit. Näin saatua sarjakuvaa ei jää jälkeäkään lähtöteoksen teksteistä eikä piirroksista. Kun ”johdetut” tekstit ja piirroksot yhdistetään, niiden eroista syntyy enemmän tai vähemmän johdonmukainen, ymmärrettävä ja hassu lopputulos.

l) ”S+7”-metodi

”Otetaan teksti ja sanakirja, korvataan jokainen tekstin substantiivi seitsemännellä sitä seuraavalla substantiivilla sana-

Scott McCloudin esimerkki tiivistämisen taidosta.

kirjassa.” Siinä OuLiPon määritelmä S+7-metodille. Kuuluisin esimerkki tästä osittaisen korvaamisen erikoislajista on edelleen Queneau’n muunnos La Fontainen runosta La cigale et la fourmi (”Laulukaskas ja muurahainen”, uusin suomennos Panu Pekkanen, ilmestynyt leoksessa Jänis ja kilpikonna; La Fontainen eläinrunoja, Sanoma, 1983), josta tuli La cimaise et la fraction (”Lista ja murto-osa” [tai suomennoksen pohjalta esimerkiksi ”Laulaurastas ja muuraus”. Suom. huom.]). Menetelmää voi totta kai soveltaa myös sarjakuvateksteihin, jolloin syntyneiden tekstien epäsuhtaisuus tavallaan kaksinkertaistuu: sen lisäksi, ettei tekstissä ole mitään järkeä, kuva ei tee sitä tippaakaan ymmärrettävämmäksi eikä auta lukijaa lainkaan, koska se pysyy uskollisena tekstin alkuperäiselle merkitykselle.

Killoffer on osoittanut, että metodia voi käyttää sarjakuvamaisemminkin, jos kuvat puretaan sanoiksi. Korvattaviksi joutuvat kaikki piirrosclementit, jotka voi nimetä substantiiveiksi. Muutama esimerkki yhden sivun jutusta, joka ilmestyi Lapin-lehden nroissa 6: portes (ovet) > portières (autonovet), oreiller (tyyny) > organe (sisäelin), armoire (kaappi) > arnica (arnikki), édreton (untuvapeitto) > effecteur (efektori), carte (kartta) > cart-haginoise (kartagotar), bureau (työpöytä) > burinage (kaiverrus) ja niin edelleen. Killoffer piirsi sarjakuvansa uudestaan ja korvasi kuvien alkuperäiset tarkoitteet uusilla. Tulos on surrealistinen, muttei täysin päätön. Eri ruuduissa uudestaan esiintyneet taustaelementit nimittäin toistuvat myös uudessa ilmeisyydessään, joten

niiden avulla syntyy mielikuva eriskummallisesta, mutta silti tietyssä määrin johdonmukaisesta maailmasta.

Esimerkkisarjakuvassa ei tosin ole korvattu ihan kaikkia kuva-aiheita, joille voi antaa nimen. Muun muassa seinä, tapetti, henkilöhahmo ja yöpuku on säilytetty sellaisinaan. Jättämällä nämä elementit ennalleen Killoffer on pyrkinyt säilyttämään piirroksissaan jonkinasteisen luottavuuden: tarinan henkilöt, tapahtumat ja tapahtumapaikka pysyvät kutakuinkin ymmärrettävinä, ja korvaamiset tehdään sommitelmiin, jotka lukija vielä pystyy hahmottamaan.

Luottavuuden parantamiseksi Killoffer on lisäksi julkaissut sarjakuvansa kahtena eri versiona: toisessa teksti on muokattu S+7:lla ja toisessa piirroksat. Mikään ei tietenkään estä käyttämästä metodia samanaikaisesti sekä tekstiin että piirroksiin.

On myös syytä muistaa, että kuvan purkaminen sanoiksi on aina hieman subjektiivista. Kaappi voisi olla vaatekaappi, untuvapeitto yhtä hyvin takki, ja henkilöhahmo – jos se olisi otettu korvattavien joukkoon – päähenkilö, kertoja tai poika.

m) Laajentaminen

Laajentamisessa on kyse olemassaolevan sarjakuvan pidentämisestä lisärutuilla. Kuvan uusiokäytön kohdalla mainittu akrostikon-strippi edustaa yhtä laajentamistapaa. Toinen voisi olla oulipolaisten "tirez à la ligne" ("jutunvenytys") -tekniikan soveltaminen sarjakuvaan (Etienne Lécroart ja J.-C. Menu ovat kokeilleet tätä OuPus-lehden nro 1, ss. 68–100). Menetelmä toteutetaan vaiheittain. Kussakin vaiheessa kaikkien aiempien ruutujen väliin lisätään uusi ruutu. Jos lähtökohtana on kolmen kuvan jakso A-A-A, ensimmäisessä vaiheessa näiden väliin lisätään kaksi B-ruutua, jolloin saadaan jakso A-B-A-B-A. Kakkosvaiheessa mukaan tulee neljä uutta ruutua, ja tuloksena on kokonaisuus A-C-B-C-A-C-B-C-A, ja saman mallin mukaan jatketaan.

Vaikeutena on (jo mainitun grafiikkaan liittyvän pastissivaaran lisäksi) tarinan säilyttäminen johdonmukaisena joka laajentamisvaiheessa. Jos lähtökohtana on eurooppalainen sarjakuva, jutunvenytyksen lopputuloksena pitäisi syntyä suurinpiirtein japanilaista mangaa. Alan harrastajat tietävät mistä puhun. Mikäli OuLiPon sääntöjä noudatetaan tiukasti, odottamattomia juonenkäänteitä ei myöskään saisi lisää.

n) Tiivistäminen

Tiivistäminen on edellisen menetelmän vastakohta: ruutujen määrää supistetaan,

Kun kehyksiä suurennetaan, kuvissa näkyy enemmän kuin oli tarkoitus. Art Spiegelmanin huikea Malpractice Suite, Arcade-lehden numerosta 6.

jotta sarjakuvasta saataisiin tiiviimpi. Tiivistelmä voidaan tehdä poistamalla mekaanisesti joka toinen tai kolmas ruutu, mutta silloin tuloksena on mielivaltainen sarja ruutuja eikä kokonaisuus todennäköisimmin ole semanttisesti kovinkaan johdonmukainen.

Harkittu tiivistäminen lieene ratkaisuna hedelmällisempi. OuBaPo on tehnyt kaksi kokeilua kokonaisen albumin tiivistämisestä yhteen sivuun. Kohteina olivat Faaron sikarit (mustavalkoversio vuodelta 1934) ja Corto Maltese Etelämerellä (Suolaisen meren balladi). Saimme todeta, että erilaisia tiivistämis tapoja on vaikka kuinka monta. Ensinnäkin on valittava, halutaanko tehdä lyhennelmä koko albumista eli pysyä mahdollisimman uskollisena sen juonelle (jolloin tuloksena on eräänlainen traileri), vai keskitytäänkö vain osaan sarjakuvasta ja luodaan näin subjektiivinen, tahallaan alkuperäistekstille epäuskollinen versio. Jälkimmäisessä

tapauksessa sivu kootaan sarjasta kuvia, joilla on jokin yhteistä. Yhdistävä piirre voi olla kuvien tyyli, muoto tai väri (esimerkkejä: lintuperspektiivi, sinisävyisyys, lähikuvat yms.), mutta myös teema tai vaikkapa kuvien kauneus tai muistorikkaus. Sivun kokoamisessa on kaksi vaihtoehtoa: joko noudatetaan valittujen ruutujen alkuperäistä järjestystä tai irtaudutaan siitä ja järjestetään ruudut vapaasti.

Subjektiiivisesti toteutettu tiivistäminen voi johtaa melko lailla lähtöteoksesta poikkeaviin tuloksiin ja muistuttaa parodiaa. Jos Faaron sikareista noukitaan vain ne ruudut, joissa on runsaasti tekstiä, saadaan ilgergistä puhelias ja erittäin sekava kuva; jos taas kerätään yhteen ne kuvat, joissa Tintti kysyy jotain tai näyttää ällikällä lyödyltä, sankari muuttuu hetkessä hölönäksi ja neuvottomaksi luseriksi.

Sarjakuvataidetta käsittelevässä sar-

jakuvalokuvassaan Sarjakuva – näkymätön taide (suom. Jukka Heiskanen, Good Fellows, 1994; alkuteos Understanding Comics, Kitchen Sink Press, 1993) amerikkalainen piirtäjä Scott McCloud kutistaa alun perin 52-ruutuisen tarinan ensin kymmeneen, sitten neljään ja lopuksi kahteen ruutuun (ks. s. 84–85). Tarinan merkitys – "opetus" – säilyy loppuun saakka, vaikka kerronta muuttuu yhä viitteellisemmäksi. McCloudin näytös ei tosin ole täysin vakuuttava, koska jutun pitkä versio on täynnä turhia juonenkäänteitä ja laadittu alun alkaenkin tiivistämistä silmällä pitäen.

Kun kirjallisuuden mestariteoksista muokataan sarjakuvaversioita, lopputulos voi olla omalaatuinen ja hieman ironinen, jos teos samalla tiivistetään. Tarkoitin nyt yhteen sarjakuvavivun puristettuja romaaneja. Vanhin mieleen tuleva esimerkki on Yves Chalandin tiivistelmä Rouva Bovarysta (Métal Hurlant nro 49bis, spécial "Classique/Bizarre" eli erikoisnumero "klassikoista ja outouksista", huhtikuu 1980). Zürichiläinen Edition Moderne -kustantamo pyysi taannooin n. 15 muuta piirtäjää –joukossa Thomas Ott, Julie Doucet, Loustal, Mattotti ja Muñoz –laattimaan vastaavanlaisia versioita Nabokovin, Sartren, Shakespearen, Lewis Carrollin, Abbé Prévostin, Dickensin, Hamsunin ja eräiden muiden kirjailijoiden yleisesti tunnetuista teksteistä. Sarjakuvat koottiin 1993 albumiin Alice in Comiland.

Tässä kategoriassa François Ayrolesin

ennen julkaisematon yhden sivun tiivistelmä Marcel Proustin teoksesta Kadonnutta aikaa etsimässä erottuu muista sikäli, että siinä käytetään useita eri rajoitteita. Sarjakuva on mykkä, siinä ei esiinny yhtään henkilöä (kuvarajoitus) ja sen kuva-ala on kiinteä (kuvakulmarajoitus). Romaanissa selostetut Marcelin elämänvaiheet – jotka lukija tuntee, jos Proustin teos on hänelle tuttu – näkyvät ainoastaan asunnossa tapahtuvina muutoksina. Väri parantaa tämän sarjakuvan luettavuutta huomattavasti.

o) Ruuturajauksen muuttaminen

Ruuturajauksen muuttamisessa on kyse laajentamisen tai tiivistämisen soveltamisesta kuva-alueen rajaavien kehyksiin. Jos kehyksiä suurennetaan, kuvassa näkyy enemmän kuin oli alun perin tarkoitus. Art Spiegelman on käyttänyt tätä menetelmää mestarillisesti kahden sivun jutussaan The Malpractice Suite, joka ilmestyi vuonna 1976 Arcade-lehden nro 6. Muutelman, pilkan ja hyökkäyksen lehteena on siinä Marvin Bradleyn maaton saippuasarja Tohtori Rex Morgan (Rex Morgan M.D.). Spiegelmanin paljastama kuvien ulkopuolinen alue on mielestön perspektiivin, anatomian ja logiikan vääristymien soppa. Ihan kuin sarjakuva olisi päässyt irti estoistaan, jotka vyöryvät nyt

Thierry Groensteenin yhdistelmä Tintti-alkukalusta Särkynyt korva ja Tintti Kongossa. © CASTERMAN-OU BAPO

Situationistit käyttivät sarjakuvia omiin taiteellispoliittisiin päämäärinsä. Teksti on situjen käsialaa, kuvat nysyitty muualta.

ruutujen sisään ja sotkevat sisä- ja ulkopuolen täydellisesti toisiinsa. On ruuturajauksen laajentamisella toki myös monia muita, lähtösarjakuvaa kunnioittavampiakin käyttötapoja.

OuBaPo on kokeillut päinvastaista muutosta eli rajauksen pienentämistä. Olen itse muokannut tällä tapaa huvikseni kolme uutta versiota Sinisen lootsuksen myyttisestä sivusta, jolla Tintti pelastaa Tshangin hukkumasta.

Ensimmäinen versio on synkkädokee:

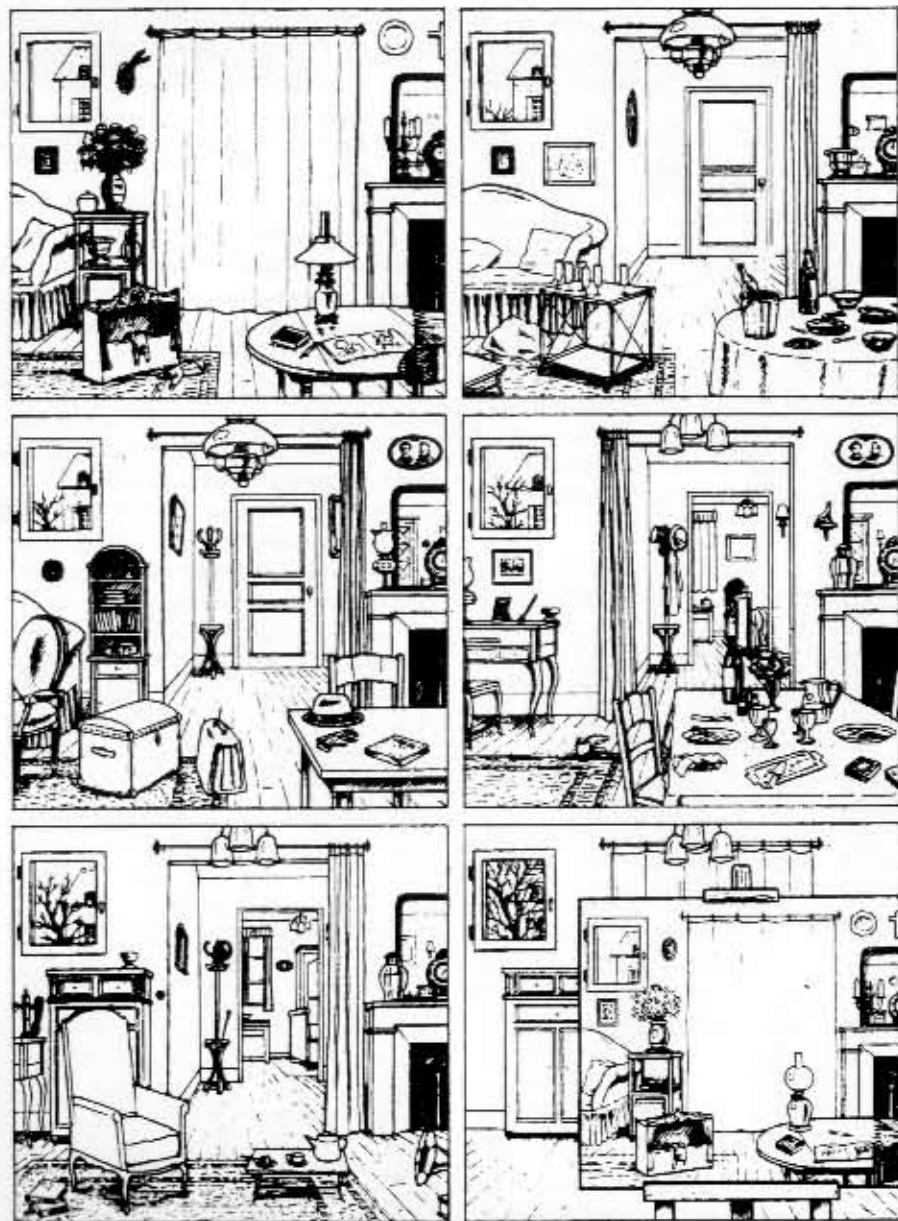
kustakin ruudusta on poimittu olennaisin elementti, jokin yksityiskohta joka tiivistää kokonaisuuden –hukkuvan Tshangin käsi, häntä auttamaan rientävän Tintin jalat ja niin edelleen. Toisessa versiossa huomio kiinnittyy toissijaisiin seikkoihin, jolloin tulos on odottamaton, mutta viittaa edelleen Hergén klassikkoon. Kolmannen on koottu joukko irrallisia viivanpätkiä, jotka on suurennettu jättikokoon; tämä menee jo abstraktin puolelle ja erkaanee täysin alkuteoksesta. –Hugo Pratt on laatinut isokokoisia tauluja omien piirrosten vastaavanlaisista yksityiskohdista.

p) Graafinen jälleentulkinta

Kuvan korvaaminen on yksi muunnella graafisen jälleentulkinnan rajoitteesta; siinä huomio keskittyy tunnettuun tekstiin, jonka kuvitus uusitaan. Sarjakuva voidaan piirtää kokonaan uusiksi kerassaan muunkinlaisten kriteerien perusteella. Tämä muunnosmenetelmäluokka on äärimmäisen avoin, mutta sen suomina

mahdollisuuksia ei vielä ole kovin laajalti kokeiltu. Käsittelen rajoitetta siis vain lyhyesti, menemättä yksityiskohtiin tai pyrkimättä tyhjentävään selvitykseen.

Yksinkertaisin ja toistaiseksi yleisin graafisen jälleentulkinnan muoto on se, josta käytin jo vuosia sitten termiä travestissement (naamiointi, pukeminen valeasuun, transvestismi)¹⁴. Tässä leikkisessä muunnoksessa (jolla ei välttämättä ole mitään tekemistä satilrin tai parodian kanssa, toisin kuin Gérard Genetten merkityksessä travestissement-termille) mallina olevan teoksen graafinen asu muutetaan koskematta itse aiheeseen. Näin voidaan "realistinen" sarjakuva pelkkää piirrostyylia vaihtamalla naamioida huumorisarjakuveksi ja toisin päin. Morris ja Giraud ovat tulkinneet tähän tapaan toistensa sarjakuvia, piirtämällä sivun Blueberryä Lucky Luke -tyyliin ja päinvastoin (ks. Pilote nro 631 vuonna

Näin kiteytetään klassikoita! François Ayroles pelkistää Marcel Proustin mummutiironaan Kadonnutta alkua etsimässä yhteen sivuun.

Thierry Groensteenin Sinisen loituksen kimpussa. © CASTERMAN-OUBAPO

1971; julkaistu suomeksi albumissa Voittamaton Lucky Luke, suom. Heikki Kaukoranta ja Jukka Kemppinen, Otava, 1978, s. 24–27).

Tintin-lehti pani piirtäjänsä moneen kertaan vastaaviin sarjakuvavaihtoihin: Dany sai tulkita Edgar P. Jacobsia, Yslaire Paul Cuvelier'tä, Andreas Macherot'ta, Rosinski Hergé'tä ja niin edelleen. L'Associationin sarjakuvantekijät –joista useimmat joko kuuluvat OuBaPo'hon tai kannattavat sitä –ovat jälleentulkinneet yhdessä jakson Lécureux'n ja Chéret'n sarjakuvaa Urho Tulitukka (ranskaksi Rahan). Jokainen otti yhden sivun käsitte-lynsä, ja tuloksena syntyi Raaan (1994), joka noudattaa alkuperäistä ruutujakoa ja dialogeja (lukuun ottamatta toki Lewis Trondheimin sivua). Sen kiinnostavuutta lisää, että kyseessä on kokonainen tarina, jonka tyyli kehittyi jatkuvasti, koska graafinen asu (jopa sankarin ulkomuoto, joka vaihtelee laidasta laitaan) ja tekstaus uudistuvat sivusta toiseen.

Graafista jälleentulkintaa voi harastaa myös muulla tavoin kuin tyyliä vaihtamalla. Jutun kuvasisältöön voidaan tehdä järjestelmällisiä muutoksia. Sääntönä saattaisi esimerkiksi olla kuvan etu- ja taka-alan vaihtaminen keskenään, huomion kääntäminen päätahtumista sivuseikkoihin, tai sitten ruudun kuvaaminen päinvastaisesta suunnasta, jolloin alkuperäisen kuvakulman korvaa sen vastakulma. Tämän tyyppinen jälleentulkinta tietenkin muuttaa sarjakuvan semanttista viestiä, ellei peräti mullista sitä kokonaan.

q) Risteyttäminen

Risteyttämisellä tarkoitetaan kaikenlaista kahden jo olemassaolevan sarjakuvan sekoittamista ja yhdistelyä keskenään. Olen itse heikkona hetkenä tehtäillut muutaman moisen sekasikiön leikkailiimaa-menetelmällä. Grafiikkaan en ole kajoanut kuin rajaamalla jokusen ruudun uudestaan. Luettelen tässä sen enempää kommentoimatta neljä erilaista yrittelyä. Ne ovat kaikki lähinnä parodioita, eivätkä edusta ollenkaan tyhjentävästi aluetta, jonka mahdollisuudet ovat vaikka miten runsaat.

–Samana mutta eri tyyliä vaihtelevan taiteilijan, kuten Jean Giraud/Moeb-

Sama aihe, kaksi tulkintaa. Jean Giraud ja Morris saman kohtauksen kimpussa albumissa Voittamaton Lucky Luke.

iusken, teosten risteyttäminen. Ampumiskohtaukseen albumissa Angel Face sopii varsin mainiosti muutama ruutu Cauchemar blancin kurituskohtauksesta.

–Sarjakuvan ja siitä tehdyn parodian risteyttäminen. Ruutu Gotlibin Tarzan-parodiasta korvaa sujuvasti ruudun Burne Hogarthin alkuperäisestä sarjakuvasta. Ruutuvaihdoksen jälkeen näyttää kuin apinamies olisi napannut taikajuomaa ennen mittelöä tiikerin kanssa.

–Samana sarjan eri albumista otettujen jaksojen risteyttäminen. Esimerkikkokokeilussa teksti korvaantuu: dialogit eräästä Tintti Afrikassa -albumin kohtauksesta siirtyvät Särkyneen korvan tietyn kohdan puhekupliin.

–Ylimääräisen henkilöhahmon lainaaminen toisesta sarjakuvasta. Tätä risteyttämistapaa on niin ikään testattu noiden kahden edellä mainitun Tintti-albumin avulla. Lainahahmona on kukas muu kuin Milou, jota ei alun perin näy Särkyneen korvan teloituskohdauksessa. Risteytyksessä Milou tulee kuvaan viitenä kappaleena, jotka on irrotettu Tintti Afrikassa -seikkailun antiloopin metsästyksistä. Milou on täysin sulautettu Särkyneen

korvan ruutuihin, alkuperäisessä esiintymisjärjestyksessä ja puhekuplineen, ja sen lokaisut muuttuvat varsin herkkäiksi kommentteiksi tilanteesta.

Jotkut tässä alustavassa luokittelussa esitellyistä rajoitteista kenties vaipuvat pikemmin unholaan kuin toiset; mutta OuBaPon ei liene vaikea kehitellä uusia, onhan kyse taiteenlajista jonka "sadossa on valtavasti korjattavaa", kuten Rodolphe Töpffer jo vuonna 1845 aavisti. ■

Suomennos: Mikael Ahlström.

Artikkeli päättyy.

Suomennostyötä on tukenut Sarjakuvantekijät ry.

¹⁴ – Sit uationistisen internationaalin Ranskan-juoston jäsenlehden nro 1–12, jotka ilmestyivät kesäkuun 1953 ja syyskuun 1969 välillä, on julkaistu yhtenä niteenä éditions Champ Libren kustantamana 1975. Lainaus on René Vienet'iltä, nro 11, s. 34 (lokakuu 1967).

¹⁵ – Ks. "Pastiche et Parodie" Les Cahiers de la bande dessinée Essai de typologie typique du travestissement.

Pikkuilmoituksia

Suomen Sarjakuvaseuran sivut ovat uusiutuneet!

www.kupla.net

KAAPUVEIKKO JA VEROKARHU
uunituore sarjakuva-albumi suoraan tekijältä hintaan 30mk.

PROPER GANDER
artcomics tabloidine texasista.
hinta 3.50mk postimerkki.

IMMORTAL DOMINION: BIRTH mcd +
ID T-paita lahjahintaan yhteensä 20mk.
(metallia tyyliin MACHINE HEAD etc.)

HINNAT SIS. KULUT KÄTEISELLÄ
KAAPUVEIKKO ALBUMIN TILAAJILLE
PROPER GANDER KAUPAN PÄÄLE.

juha vuorma
linnankatu 31 as. 7
90100 oulu
http://welcome.to/newice
juha.vuorma@dlc.fi

SARJAKUVALUKEMISTO NAPA
03 ----- 35 MK
04 ----- 35 MK
KUUKAUKEMISTO NAPA
/JUSSI KARJALAINEN ----- 20MK
MISS SIMON GINLEMON-PÄIVÄ
/JENNI ROPE ----- 25MK
POSTIKULUT SISÄLTÄVÄT NÄYNTÖN!
MAKSA RAHA SUORAAN TILILLE TAI
KUORESSA MEILLE.
LEONIA 800027-8691369
SARJAKUVALUKEMISTO NAPA PL 209, 00151 HKI

Napa myy!
http://welcome.to/napa